

„EMPOWERAI“ PROJEKTO APRAŠAS

TIKSLAS IR KONTEKSTAS

„EmpowerAI“ projekto aprašas skirtas, siekiantiems kurti ir įgyvendinti dėstytojų kompetencijų ugdymo programas, orientuotas į etišką ir tikslingą dirbtinio intelekto (DI) naudojimą aukštajame moksle, ypač socialinių ir humanitarinių mokslų srityse Šiaurės ir Baltijos regione. Šis aprašas, parengtas pagal „Nordplus“ programą (projekto ID: NPHE-2024/10453), apibendrina įžvalgas, rezultatus ir gerąją praktiką, gautą bendradarbiaujant keturiems universitetams: Tartu universitetui, Kauno technologijos universitetui, Turku universitetui ir Tampere universitetui.

DI sparčiai keičia edukacines praktikas, suteikdamas tiek galimybių, tiek iššūkių. Nors DI įrankiai gali pagerinti mokymosi personalizavimą, studentų įsitraukimą ir mokymosi analizę, jų integravimas taip pat kelia sudėtingų klausimų, susijusių su privatumu, šališkumu ir akademinio sąžiningumu. Generatyvinio DI atsiradimas reikalauja kritiškai įvertinti tradicinius didaktikos metodus, ypač srityse, kuriose vertinamas tekstas ir vaizdas.

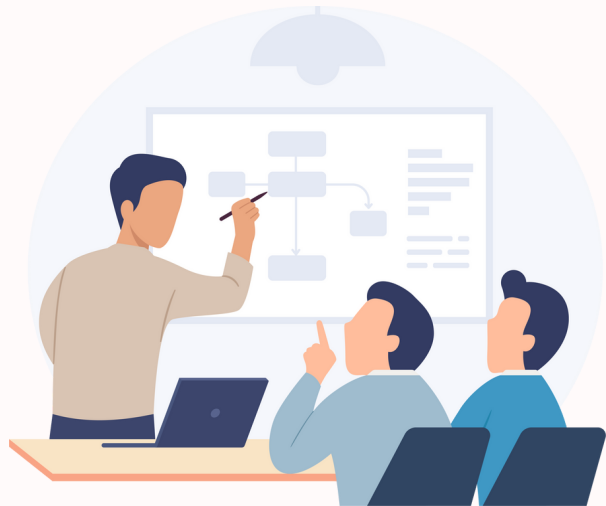
Nepaisant nemenko informuotumo ir studentų susidomėjimo tokiais įrankiais kaip „ChatGPT“, aukštojo mokslo įstaigos dažnai neturi bendros sistemos ar tinkamų akademinio personalo kompetencijų kėlimo programų. Tai ypač pastebima ne STEM srityse. „EmpowerAI“ siūlo aktyviu dalyvavimu grįstus dėstytojų kompetencijų kėlimo mokymus, paremtus regiono akademinėmis realijomis.

PROJEKTO TIKSLAI IR ĮGYVENDINIMAS

„EmpowerAI“ tinklas buvo sukurtas siekiant padėti dėstytojams atsakingai, etiškai ir didaktiniu požiūriu pagrįstai diegti DI. Pagrindiniai projekto tikslai buvo šie:

1. švietimo specialistų skaitmeninių ir dirbtinio intelekto kompetencijų stiprinimas;
2. etiško DI naudojimo skatinimas aukštajame moksle;
3. mokymo turinio bendrakūra, tiesiogiai įtraukianti akademinį personalą;
4. veiksmingumo vertinimas per pilotinius projektus ir grįžtamojo ryšio ciklus.

Projekte buvo taikoma bendrakūros metodika, t. y. bendradarbiavimo modelis, įtraukiantis akademinį darbuotojus, pedagogus ir ugdymo programų kūrėjus į kiekvieną mokymų kūrimo etapą. Toks metodas pabrėžia bendrą atsakomybę, pedagogines inovacijas ir pasitikėjimą, t. y. veiksniai, kurie skatina dalyvių susidomėjimą, adaptavimąsi ir entuziazmą.

Projektas buvo vykdomas dviem bendrakūros etapais:

1. Seminarai Tartu ir Kaune (2024 m. rudenio – 2025 m. pradžia). Šių sesijų metu projekto partneriai apsibrėžė mokymų struktūrą, suplanavo atvejų studijas ir parengė mokymo išteklius.
2. Pilotavimo etapas. Kiekvienas universitetas išbandė mokymų medžiagą su mažiausiai 15 socialinių, humanitarinių mokslų ir menų sričių dėstytojais. Buvo naudojamas modifikuotas „jigsaw“ diskusijų formatas, siekiant palengvinti dėstytojų įsitraukimą į DI naudojimo atvejus.

Pilotavimo etapas buvo skirtas praktiniam pritaikymui, skatinant dalyvius pasirinkti ir apmąstyti DI atvejus, kurie labiausiai atitinka jų dėstyimo kontekstą. Po sesijų gauti atsiliepimai buvo labai naudingi tobulinant „EmpowerAI“ aprašą.

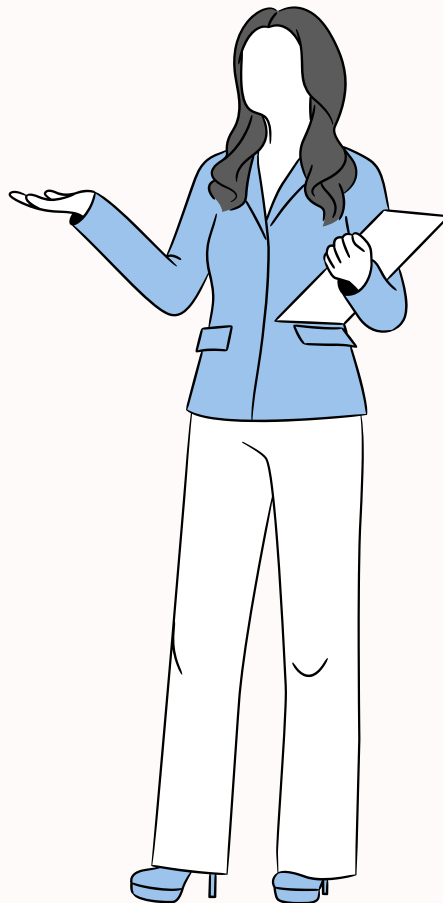
PAGRINDINIAI REZULTATAI: „EMPOWERAI” APRAŠAS

Pagrindinis projekto rezultatas yra „**EmpowerAI**” aprašas. Tai yra viešai prieinamas išteklius, kuriame surinkti praktiniai aukštajam mokslui pritaikyti DI atvejai. Kiekvieną atvejį sudaro:

1. įgyvendinimo kontekstas ir etapai;
2. naudos studentams ir dėstytojams;
3. refleksijos apie etinius klausimus;
4. rekomendacijos kaip adaptuoti.

Atvejų temos:

- DI ir kritinis mąstymas (Turku universitetas);
- DI baigiamųjų darbų rašymas ir tyrimo metodai (Tampere universitetas);
- DI simuliacijoms, vertinimui ir rašymo tikslams (Tartu universitetas);
- DI naudojimas rengiantis egzaminui (Kauno technologijos universitetas).

Aprašas taip pat pateikia:

- svarbiausių DI terminų žodynėlis;
- patarimai užklausoms;
- gairės dėl etiško DI naudojimo;
- įrankių pasirinkimo motyvai.

„EmpowerAI” aprašas orientuotas į konkrečioms disciplinoms būdingus pavyzdžius ir akademiniam personalui suteikia praktiškus ir pedagogine teorija pagrįstus įrankius. Šie ištekliai prieinami čia: <https://sisu.ut.ee/empowerai/guide/>

SKLAIDA IR PAGRINDINĖS IŽVALGOS

Svarbiausias projekto įvykis buvo renginys Tartu, skirtas pristatyti projekto rezultatus. Hibridinis formatas pasirinktas, kad galėtų dalyvauti kuo daugiau susidomėjusiųjų. Renginyje institucijų atstovai ir dėstytojai pasakojo apie pasiektus rezultatus ir aptarė dirbtinio intelekto ateities galimybes aukštajame moksle.

Svarbiausios išmoktos pamokos

- **Bendrai kuriamas dizainas** yra labai svarbus konkrečiam kontekstui pritaikytų mokymų kūrimui. Jis užtikrina, kad mokymo medžiaga būtų ne tik teoriškai pagrįsta, bet ir pritaikoma bei instituciniu požiūriu aktuali.
- **Pilotavimo ir grįžtamojo ryšio sukaupimo etapas** padėjo nustatyti ir ištaisyti mokymo medžiagos panaudojamumo trūkumus.
- Dėmesys **atvejų pilotavimui ir išsibandymui**, o ne bendroms DI žinioms, suteikė unikalią vertę ir sustiprino jų įsisavinimą tarp dėstytojų.

Pagrindinis iššūkis buvo rasti tinkamą **mokymų formatą** iš gausybės jau esamų DI išteklių. Sprendimas remtis praktiniais ir realiais atvejais pasiteisino ir padėjo sukurti realią vertę.

IŠVADOS IR ATEITIES KRYPTYS

„EmpowerAI“ projekte siūlomas adaptuojamas modelis universitetams, siekiantiems parengti dėstytojus darbui naudojantis dirbtiniu intelektu. Dalyvavimu grindžiama metodika, dėmesys konkrečių disciplinų poreikiams ir etiškam DI naudojimui leidžia jį laikyti gerosios praktikos pavyzdžiu regione.

Siekiant tęsti „EmpowerAI“ projekto veiklas, būtina kurti naujus DI naudojimo studijose atvejus ir jais dalintis. Tobulėjant DI įrankiams ir atsirandant vis naujiems pedagoginiams iššūkiams, turi tobulėti ir išteklių bei paramos sistemos, skirtos padėti pedagogams prisitaikyti prie šių pokyčių.

